

24

NEDERLANDS PROEFSTATION VOOR STROVERWERKING
TE GRONINGEN

Rapport uitgebracht aan de Secretaris van het Bestuur
van het Nederlands Proefstation voor Stroverwerking
- d.d. 22 Juli 1948

door

Ir. E.L. Ritman.

2285652

Ir. E.L. Ritman
Emmalaan 26
HAREN.

Aan de Secretaris van het Bestuur van het Nederlands
Proefstation voor Stroverwerking

Rotterdamseweg 99

D E L F T.

AANTEKENEN.

GRONINGEN, 22 Juli 1943.

Hooggeleerde Heer,

Ter bevestiging van het desbetreffend reeds mondeling ter kennis van Uw Bestuur gebrachte, deel ik U bij dezen, op de wijze als voorgeschreven door mijn arbeidsovereenkomst met Uw Bestuur, mede, dat ik per 1 November 1943 de dienst van het Proefstation verlaat.

Deze gelegenheid grijp ik gaarne aan om uiting te geven aan mijn dank voor het door Uw Bestuur in mij gestelde vertrouwen gedurende de 9 jaar, welke ik het Proefstation mocht dienen en meer in het bijzonder voor de zeldzaam prettige wijze, waarop ik door het Dagelijkse Bestuur steeds ben tegemoet getreden en geholpen.

Het heeft in mijn voornemen gelegen om op de laatste Bestuursvergadering, gehouden op 19 Juli j.l., mijn dank aan het Bestuur uit te spreken en daaraan enige opmerkingen over de toekomst van het Proefstation te verbinden.

Daar de agenda echter reeds veel tijd had gevergd en enige Bestuursleden niet aanwezig konden zijn, ben ik zo vrij dat bij dezen schriftelijk te doen en afschrift hiervan aan alle Bestuursleden toe te zenden.

Het doel van het Nederlands Proefstation voor Stroverwerking moet zijn en is tot heden geweest: zoeken naar nieuwe verwerkingsmogelijkheden van graanstro.

Dit doel stempelt ons Proefstation tot een grondstoffeninstituut. Het is uit dien hoofde moeilijk om ons instituut te vergelijken met andere onderzoekingsinstituten in ons land. Toch is dit zeer gewenst omdat het succes van het werk van ons Proefstation zal afhangen van het innemen van de juiste plaats in het geheel der Nederlandse Onderzoekingsinstituten. Ik ben zo vrij daarop dieper in te gaan.

Het is gebruikelijk om de werkterreinen van onderzoekingsinstituten in Nederland, onder te verdelen a.v.:

Nijverheid, Landbouwnijverheid, Landbouw en Voeding.

Althans zo geschiedt het in het T.N.O.-verband en ons Proefstation komt dan terecht in Landbouwnijverheid.

Nu moet men dus de vraag beantwoorden: Wat is het verschil tussen Nijverheid en Landbouwnijverheid? Ik laat het gaarne aan anderen over om zich met deze vraag, welke uitmondt in de belangtengestellingen tussen

-coöperatieve-

coöperatieve en speculatieve ondernemingen, bezig te houden.

Wil men echter aan ons Proefstation recht laten wedervaren en daarmee een mogelijkheid scheppen dat ook andere grondstoffeninstituten zich in T.N.O. thuis kunnen voelen, dan dient men de indeling van de werkterreinen te veranderen en deze b.v. te kiezen a.v.

Grondstoffen, Producten, Levensmedia, Energie en Voeding.

Onder Grondstoffen horen thuis: de instituten, welke zich bezig houden (in ons land) met:

aardolie, steenkool, turf, zout, afvalstoffen en de producten van Landbouw, Veeteelt, Bosbouw en Visserij.

Onder Producten horen thuis: de instituten welke zich bezighouden met de producten van Nijverheid en Ambacht.

Onder Levensmedia^{x)} horen thuis: de instituten, welke zich bezig houden met de toepassing van Bodem, Water en Lucht.

Onder Energie horen thuis de instituten, welke zich bezighouden met de opwekking en de omzetting van energie. Deze formulering is te ruim, doch voor het hier gestelde doel bruikbaar.

Onder Voeding horen thuis de instituten, welke zich bezighouden met de stofwisseling in mens en dier. Hier zouden dus Veeteelt en Visserij onder thuishoren.

Waar het nu om gaat, is, dat in deze opstelling pas goed tot uiting komt wat het doel is van ons Proefstation.

Dat is hetzelfde als het doel van een instituut dat zoekt naar toepassingsmogelijkheden van b.v. aardolie. En dan ziet men daar mensen bezig, die verf maken en "Flit", die zeep maken en kunstrubber, die benzine maken en asfaltpapier.

Of, als men naar een instituut voor steenkoolverwerking kijkt, dan ziet men daar mensen bezig met kleurstoffen en alcohol, kunstmest en hoogsmeltende paraffine.

Dat is, wat met b.v. de landbouwproducten ook moet gebeuren.

Men moet niet volstaan met te zeggen: Rogge is varkensvoer en gerst is voor de bierbrouwerij en dan maar wachten totdat ergens iemand op de gedachte komt of hij die rogge of die gerst ook niet nog eens voor wat anders kan gebruiken.

In Amerika stichtte het Federale Department of Agriculture tijdens de oorlogde Regional laboratories. Daar ligt deze zelfde gedachte, als boven aangeduid, aan ten grondslag, n.l. "grondstoffenresearch".

Waarom zou in Amerika dit onderzoek door het federale gouvernement worden bedreven? Eenvoudig omdat het onmogelijk is om de honderdduizenden boeren daar te organiseren en de verantwoordelijke autoriteiten daar inzagen, dat -wat een Rockefeller had gedaan met de talloze olieraffinaderijtjes, n.l. ze organisatorisch te maken tot een verlengstuk van de boortorens- buitengewoon nuttig was gebleken en voor die andere boortorens naar bodemschatten, n.l. de boerderijen ook nuttig zou kunnen zijn, voorzover betreft het scheppen van een mogelijkheid tot grondstoffenresearch.

Ons land heeft een Deterding voortgebracht en onze steenkolenmijnen zijn een enorm industrie centrum geworden dank zij de visie van F.K.Th. van Iterson.

Waarom ziet men dan niet de kansen, welke ons land heeft in grondstoffenresearch op het gebied van de producten van landbouw, bosbouw, veeteelt en visserij?

- Waarom -

x) Dit allerbelangrijkste werkterrein moet in tweeën gesplitst worden, t.w. landbouw en bosbouw ter ene- en alle andere toepassingen ter andere zijde.

Waarom moest een stroproefstation door de bestaande strocartonindustrie -die daarmee de spits afbeet en aan de landbouw een grote dienst bewees- gesticht worden. Waarom moest het vervolgens via het Bedrijfschap Hooi, Stro en Ruwvoeder uit de meest ongeloofwaardige bronnen gefinancierd worden en waarom staat het nog altijd alleen naast het Proefstation voor Aardappelverwerking, dat een zeer interessante jeugd heeft (gehad) ? Omdat het begrip Landbouwnijverheid een fictie is.

Zal Amerika ook hiermee Europa van de kaart vegen ? Zal in ons land een speculatieve onderneming een aantal strategische punten bezetten en over enige jaren lachen om alles wat de landbouwers c.q. T.N.O. misschien denken te gaan doen, zoals het prachtige laboratorium van de B.P.M. iedere activiteit van T.N.O. op deze grondstof -laat ons zeggen- inopportunity doet lijken; ook al wordt 20% van de aardoliebehoefte van ons land uit eigen bodem gepompt ? Misschien, wanneer in de verantwoordelijke kringen de inheemse grondstoffen niet als basis van research worden gekozen.

Wij houden ons slechts bezig met stro. Wij beschikken nu over een bescheiden maar prima geoutilleerd laboratorium, wij hebben nu een efficiënte smederij en werkplaats, ondergebracht in een gehuurd perceel. Bijna gereed is een combinatie van eenvoudige gebouwtjes, waarin ondergebracht:

Tekenkamer, semi-technische outillage en opslag van voorraden.

Stellig: het is alles zeer bescheiden, doch de mogelijkheid van echte grondstoffenresearch zit erin; het bevat alle elementen, welke in b.v. de Northern Regional Laboratories in Peoria (U.S.A.) tot grote volmaaktheid zijn uitgebouwd.

Dit hebben wij uit onze jaarlijkse budgets tijdens de oorlog tot Mei 1944 en nadien sinds Mei 1946 bekostigd. Er is nooit een beginkapitaal geweest, dus stukje bij beetje is het bijelkaar verzameld en in de periode van half 1946 tot half 1948ⁱⁿ een voor onze financiën te snel tempo, waardoor een nadelig saldo is ontstaan.

Zij die na aanzuivering daarvan dit Proefstation krijgen te financieren en zij die ons Proefstation krijgen te leiden, vinden hun bedje gespreid.

Dat zij mogen waken !

Hoogachtend,

Ir. E.L. Ritman.